

Autoreferat

1. **Imię i nazwisko:** Agnieszka Biernacka

2. **Rozwój naukowy: posiadane dyplomy i stopnie naukowe:**

2010	Uniwersytet Warszawski	doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, rozprawa <i>Funkcje tłumacza w rozprawie sądowej</i> , promotor prof. dr hab. Małgorzata Tryuk
1997	Uniwersytet Warszawski	magister amerykanistyki, Ośrodek Studiów Amerykańskich, Uniwersytet Warszawski, praca magisterska <i>The Role of the American Diplomacy in the Unconditional Surrender of Japan, September 2, 1945</i> , promotor dr Zbigniew Kwiecień
1996	Uniwersytet Warszawski	magister iberystyki, Katedra Iberystyki, Uniwersytet Warszawski, praca magisterska <i>El mito de Don Juan entre Barroco y Romanticismo (Tirso de Molina, Antonio de Zamora, José Zorrilla)</i> , promotor prof. dr hab. Kazimierz Sabik

Dyplomy ukończenia studiów podyplomowych:

2005	Uniwersytet Warszawski	Kurs Kwalifikacyjny Pedagogiczno-Metodyczny 2-semesteralny dla Nauczycieli Języka Angielskiego, Uniwersyteckie Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Angielskiego, studia w latach 2004-2005
2000	Uniwersytet Warszawski	Interdyscyplinarne Podyplomowe Studium Kształcenia Tłumaczy (w zakresie języka angielskiego), studia w latach 1999-2000

Inne dyplomy i certyfikaty związane z prowadzoną działalnością naukową:

2019	Uniwersytet ELTE (Budapeszt, Węgry)	<i>Training of Interpreter Trainers (ToT) Workshop „ICTs in Conference Interpreter Training”</i> , European Masters in Conference Interpreting (EMCI) Consortium
2018	Uniwersytet ELTE (Budapeszt, Węgry)	<i>Training of Interpreter Trainers (ToT) Workshop „Speech Making”</i> , European Masters in Conference Interpreting (EMCI) Consortium
2017	Clarivate Analytics	<i>Selekcja materiałów konferencyjnych do Web of Science Core Collection (on-line)</i>
2017	Clarivate Analytics	<i>Identyfikator autora Researcher ID – profil i integracja z Web of Science (on-line)</i>
2017	Clarivate Analytics	<i>Podstawy i obliczenia wskaźnika Impact Factor (on-line)</i>
2017	Uniwersytet Warszawski	<i>Jak przygotować wniosek w programie Horyzont 2020?</i>
2017	Uniwersytet ELTE (Budapeszt, Węgry)	<i>Training of Interpreter Trainers (ToT) Workshop „Self-study”</i> , European Masters in Conference Interpreting (EMCI) Consortium
2017	DG SCIC, Komisja Europejska (Bruksela, Belgia)	<i>Formación de Formadores</i> (seminarium, język hiszpański)
2016	Uniwersytet Warszawski	<i>Otwarte publikacje naukowe</i>

	(Laboratorium Cyfrowe Humanistyki)	
2016	Uniwersytet Warszawski (Centrum Dokumentacji Europejskiej)	<i>Big Data i cloud computing jako nowe narzędzia w informacji i w nauce</i>
2016	Uniwersytet Karola w Pradze (Czechy)	<i>DG SCIC Training for Virtual Classes, European Masters in Conference Interpreting (EMCI) Consortium</i>
2016	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	<i>DG SCIC Training for Interpreter Trainers: Przygotowanie do egzaminów akredytacyjnych</i>
2015	Stanford University, USA	<i>Writing in the Sciences (on-line)</i>
2015	Uniwersytet Warszawski (Instytut Lingwistyki Stosowanej)	<i>DG SCIC Training for Interpreter Trainers</i>
2012	Uniwersytet Warszawski	<i>Działanie programu antyplagiatowego</i>
2012	Dyrekcja Generalna ds. Tłumaczeń Ustnych i Konferencji, Komisja Europejska (Bruksela, Belgia)	<i>Training for Trainers (seminarium, język angielski)</i>
2011	Uniwersytet Warszawski (Instytut Lingwistyki Stosowanej)	<i>DG SCIC Training for Interpreter Trainers</i>

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

01.02.2011 – ...	Uniwersytet Warszawski, Instytut Lingwistyki Stosowanej, Zakład Badań nad Przekładem Ustnym i Audiowizualnym	Adiunkt, Kierownik Interdyscyplinarnego Podyplomowego Studium Kształcenia Tłumaczy (od 01.07.2011)
------------------	--	---

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

- a) tytuł osiągnięcia naukowego: **Badanie jakościowe aktów komunikacji z udziałem tłumaczy sądowych: mechanizmy interakcji – techniki tłumaczeniowe – postawy etyczne**

Agnieszka Biernacka (2019), *Interpreter-Mediated Interactions of the Courtroom. A Naturally Occurring Data Based Study*, Peter Lang, Berlin, 316 s. [monografia]

- c) omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Jako osiągnięcie naukowe zgłaszam monografię *Interpreter-Mediated Interactions of the Courtroom. A Naturally Occurring Data Based Study*, w której przedstawiam przeprowadzone przeze mnie badania empiryczne nad dwujęzycznymi aktami komunikacji na sali rozpraw z udziałem tłumaczy przysięgłych języka angielskiego i, w mniejszym stopniu, języka hiszpańskiego (w moich badaniach tłumaczy tych nazywam tłumaczami sądowymi, a wykonywany przez nich przekład –

tłumaczeniem sądowym). Analiza ta ma na celu wypełnienie luki w badaniach nad przekładem sądowym w Polsce z wykorzystaniem metody jakościowej.

Badanie opiera się na hipotezie weryfikowanej przez naukowców zajmujących się przekładem sądowym w innych parach językowych, np. angielski-hiszpański (Hale 2004), że tłumacze pozostawiają swój ślad na dwujęzycznych interakcjach na sali sądowej. Stąd postawiłam następujące pytania badawcze:

1. czy, i w jaki sposób, tłumacze współdziałają z głównymi rozmówcami (sędzią, prawnikami i petentami), na poziomie interakcji i na poziomie językowym?
2. jakie techniki tłumaczeniowe stosują tłumacze, przekładając wypowiedzi głównych rozmówców?
3. w jakim zakresie zastosowanie danej techniki tłumaczeniowej prowadzi do wypełnienia zasad wierności i bezstronności w tłumaczeniu?
4. czy jest możliwe wskazanie wzorca lub wzorców stosowania przez tłumaczy określonej techniki w zależności od konkretnego mechanizmu interakcji?

Monografia składa się z dwóch części. W części I pt. „Theoretical Background for the Research into Court Interpreting” dokonuję przeglądu literatury zawierającej aktualny stan badań nad tłumaczeniem sądowym. W rozdziale 1 umieszczam tłumaczenie sądowe w dwóch kontekstach. Po pierwsze, omawiam je w kontekście przekładu środowiskowego (wskazuję na cechy charakterystyczne dla obu odmian: dwukierunkowość; nierówny status uczestników; poufność; osobisty kontekst; często dramatyczna sytuacja jednej ze stron aktu komunikacji; tryby tłumaczenia – tłumaczenie konsekwentne, szeptanka, a vista; najstarsza odmiana tłumaczenia ustnego), a także cechy odróżniające (m.in. ograniczone możliwości notowania, wymogi związane z kompetencjami tłumacza sądowego; rygorystyczne zasady etyki zawodowej). Po drugie, przedstawiam historyczne uwarunkowania prawne zawodu tłumacza sądowego w Polsce (w szczególności, zwracam uwagę na przepisy, które z jednej strony są dowodem na świadomość ustawodawców odnośnie do znaczenia zawodu tłumacza sądowego, z drugiej zaś mogą wskazywać, że kompetencje nie wszystkich obecnie działających tłumaczy przysięgłych zostały zweryfikowane w drodze egzaminu państwowego). Podkreślam wagę zasad etycznych, jak również znaczenie organizacji zawodowych zrzeszających tłumaczy sądowych oraz kształcenia kandydatów do zawodu, które to zagadnienia stanowią ważne etapy profesjonalizacji. W rozdziale 2 omawiam etnometodologiczne ramy mojego badania. Rozmówcy w każdym akcie komunikacji aktywnie współpracują ze sobą w celu przekazywania sobie informacji (Garfinkel 1967), przy czym w przypadku formalnych spotkań komunikacja ta jest zrytualizowana i charakteryzuje się asymetrią pozycji poszczególnych rozmówców (Goffman 1967). Cechy komunikacji na sali rozpraw jako mowy instytucjonalnej są następujące: określony fizyczny dystans między uczestnikami zajmującymi konkretne miejsca; temat przewodni; sekwencja pytanie-odpowiedź; obowiązek werbalizowania wypowiedzi; brak reakcji spontanicznych (np. przerywania wypowiedzi drugiemu uczestnikowi); poddanie się określonym konwencjom; rytualizacja; stosowanie określonych rejestrów wypowiedzi; relacje asymetrii między stronami (Heffer 2005). W dalszej części dokonuję przeglądu literatury dotyczącej badań nad tłumaczeniem sądowym, prezentując przesunięcie w badaniach – od postrzegania tłumacza jako przekaźnika tekstu do analiz wykazujących, że tłumacz jest aktywnym uczestnikiem aktu komunikacji.

W części II “Empirical Study of Episodes of Interpreter-Mediated Interactions in the Polish Courtroom” konstruuje metodę badania, przeprowadzam analizę jakościową dwujęzycznych epizodów

interakcji i przedstawiam wyniki tej analizy, podsumowuję i interpretuję wyniki, a także proponuję sposoby ich wykorzystania w praktyce i w dalszych badaniach nad przekładem.

W rozdziale 3 przedstawiam metodologię mojego badania; omawiam zagadnienie zbierania danych w zastosowanej przeze mnie metodzie jakościowej, przetwarzania tych danych w celu przeprowadzenia analizy konwersacyjnej aktów komunikacji, jak również konstruuje metodę analizy integrującej analizę konwersacyjną dwujęzycznych interakcji z udziałem tłumacza z analizą technik tłumaczeniowych zastosowanych dla konkretnego mechanizmu interakcji.

Materiał badawczy stanowią dane niewywołane (naturally occurring data) w postaci autentycznych aktów komunikacji z udziałem tłumaczy przysięgłych języka angielskiego i (w mniejszym zakresie) tłumaczy przysięgłych języka hiszpańskiego w trakcie rozpraw w Wydziałach Cywilnych i Wydziałach Gospodarczych Sądu Okręgowego w Warszawie – dostęp do nagrań z rozpraw otrzymałam za zgodą Prezesa tegoż Sądu. W skład materiału badawczego weszło 37 godzin nagrań z rozpraw z udziałem 12 tłumaczy języka angielskiego oraz 5 godzin nagrań z udziałem 3 tłumaczy języka hiszpańskiego. Mimo nierównych proporcji materiału angielsko- i hiszpańskojęzycznego, na etapie konstruowania metodologii zdecydowałam o włączeniu do analizy – poglądowo, a nie dla celów studiów porównawczych – również akty komunikacji z udziałem tłumaczy języka hiszpańskiego.

Wstępne przetworzenie uzyskanych w wyniku kwerendy danych (obejmujące: transkrypcję; ukrycie danych osobowych; wyodrębnienie możliwie krótkich aktów komunikacji nie zawierających informacji umożliwiających identyfikację uczestników; dobór próby w sposób umożliwiający mapowanie, tzn. zidentyfikowanie wszystkich zjawisk zaobserwowanych w zebranych materiałach) potwierdziło moje pierwsze intuicje odnośnie do możliwych klasyfikacji zebranego materiału i uwarunkowało budowanie metodologii badania. Ta zintegrowana metoda zakłada jednoczesną analizę trzech aspektów uczestnictwa tłumacza w akcie komunikacji na sali sądowej, takich jak:

1. udział tłumacza w mechanizmach interakcji,
2. techniki tłumaczeniowe stosowane w interakcjach bilateralnych (na poziomie przetwarzania tekstu),
3. zgodność ww. działań tłumaczy na poziomie interakcyjnym i na poziomie tekstowym z etycznymi zasadami wierności i bezstronności.

W ramach zastosowania opisanej metodologii, zebrany materiał badawczy skatalogowałam według mechanizmów interakcji zaobserwowanych w aktach komunikacji z udziałem tłumaczy. Mechanizmy te zbadałam w kolejnych rozdziałach 4-9 stanowiących rdzeń pracy. W rozdziale 4 badam mechanizm zabierania głosu (turn-taking system, Sacks et al. 1974) przez kolejnych rozmówców, w którym kolejni mówcy są wybierani przez aktualnego mówcę lub też każdy kolejny mówca sam decyduje o tym, czy zabierze głos. W rozdziale 5 skupiam się na podejściu tłumacza do nakładających się wypowiedzi (overlaps) i jego uczestnictwie bądź braku uczestnictwa w momentach ciszy/milczenia (gaps) (Sacks et al. 1974, Atkinson and Drew 1979). Rozdział 6 jest poświęcony parom wypowiedzi przyległych (adjacency pairs, Sacks et al. 1974, Schegloff 1991) jako mechanizmom umożliwiającym tłumaczom aktywny udział w aktach komunikacji. Celem rozdziału 7 jest zbadanie uzupełnień poprzedzających i następujących (pre- and post-expansions, Schegloff 1990, 2007). W rozdziale 8 omawiam uzupełnienia wbudowane (insert expansions, Schegloff 2007). W obydwu badaniach, w jaki sposób tłumacze włączają się w działanie tych mechanizmów. W rozdziale 9 analizuję naprawy (repairs, Schegloff et al. 1977) jako odpowiedzi tłumacza na problemy w dwujęzycznym akcie komunikacji.

Przy opisywaniu technik tłumaczeniowych stosowanych w ramach każdego mechanizmu interakcji posłużyłam się klasyfikacją, dotąd w bardzo niewielkim zakresie wykorzystywaną w badaniach nad tłumaczeniem bilateralnym, wprowadzoną przez Wadensjö (1998), która badała tłumaczenie w środowisku policyjnym: tłumaczenie precyzyjne (close renditions), tłumaczenie rozszerzone (expanded renditions), tłumaczenie zredukowane (reduced renditions), tłumaczenie mieszane (substituted renditions), tłumaczenie streszczane (summarized renditions), tłumaczenie złożone (two- or multi-part renditions), wypowiedzi własne tłumacza (non-renditions) oraz brak tłumaczenia (zero renditions). Na etapie konstruowania metodologii zastąpiłam ww. termin ‘expanded renditions’ terminem ‘extended renditions’ w celu uniknięcia zbieżności z terminem ‘expansion’ opisującym mechanizm interakcji.

Trzecim punktem analizy jest omówienie każdego z aktów komunikacji z punktu widzenia wypełnienia przez tłumacza etycznych zasad wierności i bezstronności.

Syntezę wniosków dla każdego mechanizmu interakcji w rozdziałach 4-9 przedstawiam w rozdziale 10. Wyniki badania empirycznego wskazują na takie cechy dwujęzycznych aktów komunikacji na sali rozpraw, jak: **wielokierunkowość interakcji**, **derytualizacja mowy instytucjonalnej** oraz **autonomia tłumaczy**. W szczególności są to następujące charakterystyki:

1. równoprawny udział w systemie zabierania głosu (turn-taking system) wszystkich uczestników interakcji (głównych rozmówców i tłumaczy): tłumacze nie tylko poddają się mechanizmowi, w którym są wybierani na kolejnego mówcę, aby przetłumaczyć wypowiedź głównego rozmówcy, lecz również, stosując technikę wypowiedzi własnych, zabierają głos poza kolejnością, np. w celu zadania pytania lub poproszenia o powtórzenie;
2. dominacja – we wszystkich mechanizmach interakcji – wzorca aktu komunikacji opartego na schemacie ‘wypowiedź oryginalna-tłumaczenie-wypowiedź oryginalna-tłumaczenie’, w ramach którego zaobserwowałam technikę tłumaczenia precyzyjnego (close renditions) i technikę wypowiedzi własnych tłumacza (non-renditions);
3. wysoka częstotliwość wzorca aktu komunikacji opartego na schemacie ‘wypowiedź oryginalna-pytanie tłumacza do mówcy-odpowiedź mówcy-tłumaczenie’, naturalnie występująca w mechanizmie uzupełnień wbudowanych (insert expansions);
4. w ramach par przyległych (adjacency pairs), silna reprezentacja nad-odpowiedzi (over-answering) w tłumaczeniu krótkich odpowiedzi ‘tak’ albo ‘nie’ udzielanych przez głównych rozmówców, z zastosowaniem techniki tłumaczenia rozszerzonego (extended renditions). Jednocześnie, tylko jednokrotne wystąpienie zjawiska odwrotnego, czyli pod-odpowiedzi (under-answering) w tłumaczeniu, z zastosowaniem techniki tłumaczenia zredukowanego (reduced renditions); obserwacja dotycząca pod-odpowiedzi może stanowić punkt wyjścia do zweryfikowania mojej hipotezy dotyczącej szerszego stosowania tego mechanizmu przez tłumaczy sądowych. Zarówno nad-, jak i pod-odpowiedzi są nośnikami dodatkowych informacji w porównaniu do wypowiedzi oryginalnych rozmówców;
5. występowanie ciszy/milczenia oraz nakładających się wypowiedzi w dwujęzycznych aktach komunikacji przeczy opisowi mowy instytucjonalnej jako gatunku, w którym nie występują spontaniczne reakcje stron na wypowiedzi;
6. marginalne stosowanie techniki tłumaczenia precyzyjnego (close renditions) zalecanego przez kodeks etyki zawodowej. Tłumacze nigdy nie stosują tłumaczenia precyzyjnego w przypadku uzupełnień wbudowanych (insert expansions), prawdopodobnie uznając je za dodatkowe i nieistotne w akcie komunikacji. W tych mechanizmach, w których tłumaczenie precyzyjne

dominuje – cisza/milczenie (gaps), naprawy, w szczególności autokorekty (self-repairs), oraz pary przyległe (adjacency pairs), realizowany jest wzorzec aktu komunikacji ‘wypowiedź oryginalna-tłumaczenie-odpowiedź mówcy-tłumaczenie’, co oznacza, że wymienione mechanizmy sprzyjają osiągnięciu precyzji w tłumaczeniu;

7. silna kontekstualizacja zdarzeń tłumaczonych, którą stwierdziłam na podstawie epizodów interakcji, w których tłumacze, przywołując swoją wiedzę na temat danej sprawy sądowej, stosują technikę tłumaczenia zredukowanego, rozszerzonego lub mieszanego (reduced, extended or substituted renditions); obserwacja ta potwierdza występowanie jednej z cech mowy instytucjonalnej, tzn. tematu przewodniego. Ponadto, sekwencyjna organizacja rozmowy wpływa na rozumienie przez tłumacza i oryginalnych mówców przekazywanych informacji bez konieczności tłumaczenia dosłownego;
8. występowanie techniki braku tłumaczenia (zero renditions) tylko w aktach komunikacji, w których klient prywatny sam sobie udziela głosu (speaker self-selects) – konsekwencją zastosowania tej techniki jest językowa nieobecność klienta instytucjonalnego;
9. występowanie wypowiedzi własnych tłumacza (non-renditions) w ramach mechanizmu uzupełnień wbudowanych (insert expansions), kiedy tłumacz wtrąca wypowiedź własną w celu udzielenia objaśnień obcojęzycznemu klientowi, bez pytania sędziego o zgodę;
10. aktywny udział tłumacza w akcie komunikacji nie tylko podczas zdarzenia tłumaczonego, lecz również wtedy gdy główni rozmówcy zwracają się bezpośrednio do tłumacza w kwestiach związanych z właśnie wykonanym tłumaczeniem lub z samą obecnością tłumacza na sali rozpraw;
11. dany mechanizm dwujęzycznej rozmowy nie pozwala na dużą liczbę wzorców interakcji, stąd stwierdzenie, że mechanizmy te są jednolite pod względem organizacji sekwencji i zabierania głosu. Wyjątek stanowią dwa mechanizmy – cisza/milczenie oraz nakładające się wypowiedzi; ich złożoność świadczy o tym, że są szczególnie problematyczne dla tłumaczy. Cisza/milczenie są mechanizmami, w których zaobserwowano szczególną empatię i aktywność tłumaczy, czego przejawem jest komunikacja pozawerbalna inicjowana przez tłumaczy. Ogólnie, im bardziej problematyczny akt komunikacji, tym bardziej złożony wzorzec interakcji;
12. nie jest możliwe stworzenie jednego wzorca dwujęzycznych interakcji, co wynika ze złożoności aktów komunikacji z udziałem tłumaczy;
13. tłumacze poświęcają przestrzeganie zasad etyki na rzecz osiągnięcia celu komunikacyjnego, co dowodzi tego, że mechanizmy interakcji dominują nad obowiązkiem stosowania etycznych zasad wierności i bezstronności;
14. występowanie aktów komunikacji, w których tłumacze wykazują brak bezstronności wobec klienta instytucjonalnego lub prywatnego zarówno na poziomie interakcji, jak i na poziomie językowym; tłumacze wówczas naruszają system zabierania głosu (turn taking system), stosując technikę wypowiedzi własnych, w ramach której powtarzają wypowiedź głównego rozmówcy, zwracając w ten sposób uwagę drugiej strony na dany element wypowiedzi.

Przedstawione wyniki badania, ze względu na szczegółowe i wielopłaszczyznowe omówienie analizowanych epizodów interakcji, mogą mieć zastosowanie w dydaktyce przekładu sądowego i środowiskowego. Wyniki cząstkowe stanowią podstawę szkoleń, które aktualnie prowadzę dla Stowarzyszenia Tłumaczy Polskiego Języka Migowego (STPJM). Wydaje się również, że wyniki badań mogą stanowić punkt wyjścia do zweryfikowania istniejących modułów lub programów nauczania przekładu sądowego i środowiskowego w kierunku przekazania wiedzy i praktycznych

umiejętności w zakresie wzorców aktów komunikacji występujących w poszczególnych mechanizmach interakcji, zastosowania technik tłumaczeniowych i aspektu etycznego zdarzenia tłumaczonego. Ponadto, wyniki badań mogą służyć jako materiał porównawczy w dalszych dociekaniach empirycznych nad uczestnictwem tłumacza w aktach komunikacji na sali sądowej.

Zastosowana w analizie danych zintegrowana metodologia jest narzędziem, które pozwoliło na wszechstronne zbadanie udziału tłumacza w aktach komunikacji na sali sądowej, aczkolwiek jestem świadoma, że nie było możliwe zbadanie wszystkich aspektów dwujęzycznych interakcji z udziałem tłumaczy sądowych; stąd, jeżeli omówione akty komunikacji nie wykazują pewnych cech obecnych w literaturze przedmiotu, nie oznacza to, że w interakcjach na sali rozpraw te cechy nie występują – przeciwnie, wskazuje to na potrzebę dalszych badań w dziedzinie przekładu sądowego. Zaproponowana metodologia, z uwzględnieniem wstępnych ograniczeń wynikających z pozyskiwania i przetwarzania poufnych danych niewywołanych dla celów wstępujących (bottom-up) badań jakościowych opartych na produkcie (product-based), może być replikowana w dalszych badaniach nad przekładem sądowym. W szczególności, badania te mogą obejmować takie aspekty, jak:

1. poszerzona analiza aktów komunikacji z udziałem tłumaczy w oparciu o próbę w równym stopniu reprezentującą pary językowe polski-angielski oraz polski-hiszpański, co pozwoliłoby na przeprowadzenie analizy porównawczej;
2. analiza materiału obejmującego inne kombinacje językowe niż objęte moim badaniem, co przyczyniłoby się do ugruntowania wiedzy dotyczącej wzorców interakcji zdobytej na podstawie omawianych badań;
3. analiza jakościowa zarówno komunikacji werbalnej, jak i niewerbalnej w celu pogłębionego multimodalnego badania dyskursu specjalistycznego;
4. wszechstronne badania z wykorzystaniem większej próby (na podstawie materiału uzyskanego w większej liczbie sądów i w wydziałach nieobjętych opisywanym badaniem), w celu dokonania triangulacji polegającej na połączeniu metody jakościowej i ilościowej.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych)

Odnośnie do pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych, moje publikacje od chwili uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych w 2010 r. obejmują 10 artykułów w czasopismach, 2 rozdziały, 2 recenzje oraz 1 monografię, a także jestem redaktorem naukowym i przeprowadziłam korektę językową oraz merytoryczną 1 monografii. Brałam aktywny udział w konferencjach naukowych – łącznie 23 wystąpienia konferencyjne, w tym 19 na konferencjach międzynarodowych, m.in. w Hiszpanii, Zjednoczonym Królestwie, Niemczech, w Czechach i na Litwie. Wystąpiłam z wykładem plenarnym na 1° Congreso Internacional de Traducción e Interpretación de Lenguas Ibéricas „Transibérica” (Instytut Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich, Uniwersytet Warszawski, 15-18.11.2018) i jako keynote speaker na 3rd World Conference on Blended Learning IABL2018 (International Association for Blended Learning/Instytut Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Warszawski, 18-21.04.2018). Jestem członkiem Komitetu Naukowego Jubileuszowej Konferencji Stowarzyszenia Tłumaczy Polskiego Języka Migowego „Tłumacz języka migowego – kim był? Kim jest? Kim będzie?” (Instytut Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Warszawski, 19-20.10.2019) i 1° Congreso Internacional de Traducción e Interpretación de Lenguas Ibéricas „Transibérica” (Instytut Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich, Uniwersytet Warszawski, 15-18.11.2018) oraz członkiem Komitetu Programowego 4th World Conference on Blended Learning (WCBL2019) „*Research,*

technology and pedagogy for the 21st-century blended learning practice” (International Association for Blended Learning (IABL)/Center for Educational Innovation, Zayed University, Dubaj, ZEA, 25-27.04.2019).

Rozwój warsztatu metodologicznego

Moje zainteresowania badawcze koncentrują się wokół różnych aspektów przekładu ustnego, zwłaszcza sądowego w kontekście zawodu tłumacza przysięgłego, przekładu środowiskowego oraz tłumaczenia prawnego i prawniczego. W związku z ukończeniem przeze mnie Interdyscyplinarnego Podyplomowego Studium Kształcenia Tłumaczy w sekcji angielskiej w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego (1999-2001) i zdobyciem uprawnień do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego języka hiszpańskiego (2003), nastąpił przełom w mojej działalności zawodowej związanej przede wszystkim z wykonywaniem tłumaczeń ustnych i pisemnych, zwykłych i specjalistycznych oraz z pracą dydaktyczną w zakresie nauczania języka angielskiego i hiszpańskiego w instytucjach prywatnych i państwowych oraz prywatnych uczelniach wyższych. W 2005 r. zostałam przyjęta na studia doktoranckie na Wydziale Lingwistyki Stosowanej i Filologii Wschodniosłowiańskich (obecnie Wydział Lingwistyki Stosowanej) na Uniwersytecie Warszawskim i związałam się zawodowo z Instytutem Lingwistyki Stosowanej. Rozprawa doktorska, którą napisałam pod kierunkiem prof. dr hab. Małgorzaty Tryuk dotyczyła przekładu sądowego z punktu widzenia ról przyjmowanych przez tłumacza w konkretnych zdarzeniach tłumaczonych. W trakcie przygotowywania i pisania pracy zapoznałam się z dorobkiem naukowym w Polsce i na świecie dotyczącym metodologii badań nad przekładem ustnym, w szczególności środowiskowym i sądowym, co stało się podstawą do moich dalszych poszukiwań badawczych w tej dziedzinie. W związku z moimi zainteresowaniami naukowymi, poczynając od 2013 r., w ramach Badań Statutowych, realizuję jednoosobowe badania w zakresie tłumaczenia sądowego.

Główne kierunki badawcze:

1. Etyka w zawodzie tłumacza przysięgłego
2. Role tłumacza sądowego
3. Dydaktyka przekładu ustnego
4. Terminologia prawna i prawnicza

5.1. Etyka w zawodzie tłumacza przysięgłego (II-B-1, II-B-4, II-B-8, II-A-1)

Etyka w zawodzie tłumacza przysięgłego jest ważnym obszarem moich badań ze względu na uprawiany przeze mnie zawód tłumacza przysięgłego języka hiszpańskiego.

W skład osiągnięcia wchodzi 4 artykuły opublikowane w recenzowanych wydawnictwach uniwersyteckich i czasopismach. Tematem przewodnim jest aspekt etyczny pracy tłumacza sądowego w podejściu deskryptywnym, w oparciu o materiał badawczy pochodzący z dwóch kwerend: w latach 2006-2008 (fragmenty rozpraw z udziałem tłumaczy przysięgłych języka hiszpańskiego) oraz w latach 2013-2014 (fragmenty rozpraw z udziałem tłumaczy przysięgłych języka angielskiego i języka hiszpańskiego).

W artykule „Intérpretes ante los tribunales de Polonia: entre las normas codificadas y el acto comunicativo” (II-B-1) stosuję paradygmat etnometodologii (Garfinkel 1967) zakładający, że

działania rozmówców w interakcji nie wynikają z norm społecznych, lecz to normy są przez rozmówców tworzone spontanicznie w każdym akcie komunikacji. Na podstawie analizy polsko-hiszcpańskich sądowych zdarzeń tłumaczonych wykazuję, że tłumacze sądowi poddają się temu prawu, czego przejawem jest m.in. pomijanie elementów redundantnych obecnych w wypowiedziach oryginalnych. Oznacza to, że powtarzające się elementy są traktowane przez tłumaczy jako nie będące nośnikami informacji, natomiast z perspektywy etyki zawodowej ominięcia są niezgodne z zasadą wierności nakazującą oddawanie w tłumaczeniu wszystkich cech wypowiedzi oryginalnej. Istnieje zatem potrzeba redefinicji pojęcia wiernego tłumaczenia w kierunku większej swobody rozumianej jako wyraźne upoważnienie tłumaczy do oceny, jak realizować zasadę wierności w konkretnym akcie komunikacji. W artykule pt. „Precisión de interpretación vs. el yo del intérprete” (II-B-4) przeprowadzam analizę aktów komunikacji z udziałem tłumaczy przysięgłych języka hiszcpańskiego z perspektywy pojęcia tożsamości jednostki (self-identity, Giddens 1991) i pojęcia Ja (self, Gergen 1991). Wyniki badania wskazują na tendencję do zmiany osoby gramatycznej w procesie tłumaczenia; oznacza to, że forma 1 os. l. poj. nie jest, wbrew zasadzie wierności, zarezerwowana jedynie dla oryginalnych mówców, lecz również używana przez tłumaczy, np. kiedy wypowiadają się w swoim imieniu (zamiast „Tłumacz pyta...”). Obserwuje się również działania odwrotne, polegające na odejściu tłumacza od formy 1 do 3 os. l. poj. w tłumaczeniu wypowiedzi oryginalnych mówców. Oznacza to, że tłumacze przyznają sobie prawo do dostosowywania formy gramatycznej wypowiedzi do kontekstu danego aktu komunikacji. Wyniki dotyczące realizacji zasady wierności potwierdza analiza jakościowa epizodów interakcyjnych z udziałem tłumaczy przysięgłych języka angielskiego przedstawiona w artykule pt. „Accuracy in court interpreting” (II-B-8), w którym identyfikuję i omawiam następujące sposoby realizacji omawianej zasady: eksplicytne wyrażenie przez tłumacza dążenia do tłumaczenia dosłownego; tłumaczenie słowo po słowie; stosowanie kalek leksykalnych i składniowych; użycie Hieronimów; przesunięcia gramatyczne między czasem przeszłym a teraźniejszym i odwrotnie; dzielenie zdań zawierających wiele informacji na krótsze, pojedyncze; łączenie krótkich zdań lub wypowiedzi w jedno dłuższe; przekazywanie znaczenia pragmatycznego wypowiedzi oryginalnej przy jednoczesnym odejściu od tłumaczenia słowo po słowie. Kontynuację tego badania stanowi artykuł pt. „(Nie)znaczące przesunięcia gramatyczno-stylistyczne w tłumaczeniu sądowym” (II-A-1), w którym wskazuję, że modyfikacje w zakresie gramatyki (osoby, czasu) i stylistyczne (w obrębie stylu urzędowego i potocznego) mogą być oceniane w dwóch perspektywach: z pragmatycznego punktu widzenia są nieznaczące, ponieważ nie zmieniają znaczenia przekazywanej informacji, natomiast z punktu widzenia etyki zawodowej analizowane modyfikacje są znaczące, ponieważ mogą być traktowane jako przejaw naruszenia zasady precyzji tłumaczenia i bezstronności tłumacza. Analiza potwierdza wyniki wcześniejszych moich badań, że najsilniejszą tendencją w odniesieniu do zmian wprowadzanych przez tłumaczy jest rezygnacja z użycia formy 1 os. l. poj., co wynika z dążenia tłumaczy do ‘ubezosobowienia’ wypowiedzi i nadania im cech stylu urzędowego lub przynajmniej formalnego.

5.2. Role tłumacza sądowego (II-B-3, II-B-6)

Ważną tematyką moich badań są **role tłumacza sądowego** analizowane z zastosowaniem teorii ról (Goffman 1956). Omawiane osiągnięcie składa się z dwóch publikacji.

W monografii pt. „Tłumacz w rozprawie sądowej” (II-B-3) napisanej na podstawie mojej pracy doktorskiej przedstawiłam wyniki badań obserwacyjno-empirycznych postaw tłumaczy wobec

wypowiedzi głównych rozmówców – sędziego, uczestników postępowania sądowego i ich prawników. W moim badaniu rozróżniam dwa poziomy rozprawy sądowej: (1) postępowanie sądowe, w którym tłumacz nie jest stroną, i (2) akt komunikacji, w którym tłumacz uczestniczy w celu skomunikowania stron postępowania. Wysunęłam hipotezę, że tłumacze sądowi są nie tylko wiernymi przekazywaczami wypowiedzi głównych rozmówców, lecz również przyjmują różne role poboczne. Badanie składa się z dwóch części. Część pierwsza, tj. analiza jakościowa aktów komunikacji z udziałem tłumaczy przysięgłych języka hiszpańskiego dowiodła, że tłumacze ingerują w wypowiedzi głównych rozmówców, przez co można im przypisać różne role (m.in. koordynatora, pośrednika kulturowego, asystenta, adwokata, rozjemcy, cenzora, filtra, pomocnika), przy czym złożoność dwujęzycznego aktu komunikacji prowadzi do wielorakości ról przyjmowanych przez tłumaczy podczas jednego zdarzenia tłumaczonego. Część druga, tj. analiza ilościowa przeprowadzona na podstawie ankiety wśród tłumaczy przysięgłych różnych języków, którzy deklarowali, że przynajmniej jeden raz tłumaczyli w sądzie, potwierdziła wyniki analizy jakościowej. W szczególności wykazałam, że tłumacze mają świadomość istnienia (i obowiązku przestrzegania) zasad etyki zawodowej, przy czym np. zasada wierności nie oznacza według respondentów tłumaczenia dosłownego, lecz daje przyzwolenie na aktywny udział tłumacza, którego celem nadrzędnym jest sprawienie, aby główni rozmówcy zrozumieli się. Triangulacja pozwoliła na wysnucie następujących wniosków: tłumacze nie tylko przekładają tekst, lecz również stosują dodatkowe operacje, takie jak: zadawanie pytań, prośby o wyjaśnienie lub powtórzenie, dodawanie objaśnień o charakterze kulturowym; a także – pomijanie lub dodawanie wypełniaczy samogłoskowych, zwrotów grzecznościowych, znaczników dyskursów, oraz pomijanie zwrotów wulgarnych. Ponadto analiza pozwoliła na wyodrębnienie kolejnej roli pobocznej, tj. kozła ofiarnego, którą wyznaczają główni rozmówcy, przenosząc odpowiedzialność za niepowodzenie aktu komunikacji na tłumacza. Zwieńczeniem badania był postulat utworzenia dwóch zawodów w wyniku rozdzielenia już istniejącego zawodu tłumacza przysięgłego; linia podziału miałaby przebiegać zgodnie ze specjalizacją: ustną (tłumacze sądowi) i pisemną (tłumacze przysięgli pisemni).

W artykule „Quality in Court Interpreting vs. (?) Role(s) of Court Interpreters” (II-B-6) stosując teorię ról w analizie jakościowej materiału obejmującego polsko-angielskie tłumaczenia sądowe. Wychodząc z założenia, że zasada precyzyjnego i bezstronnego tłumaczenia jest podstawowym kryterium oceny jakości tłumaczenia na sali sądowej, wykazałam, że tłumacze przysięgli języka angielskiego oprócz wiernego przekazywania informacji, przyjmują role poboczne, co potwierdziło moje wnioski z analizy zdarzeń tłumaczonych w parze językowej polski-hiszpański. Może to wskazywać na immanentny charakter przyjmowania ról pobocznych wynikający z uczestnictwa tłumacza w trialogu, w którym jest pełnoprawnym rozmówcą wraz z mówcami, których wypowiedzi tłumaczy. Tłumacz jest zatem współautorem tłumaczonych wypowiedzi i aktu komunikacji.

5.3. Dydaktyka przekładu ustnego (II-B-2, II-B-5, II-B-7, II-B-12)

W serii artykułów poświęconych dydaktyce przekładu wskazuję na potrzebę kształcenia profesjonalnych tłumaczy ustnych nie tylko konferencyjnych, lecz także środowiskowych, w tym sądowych. W artykułach “Teaching Community Interpreting” (II-B-2) i “Teaching Court Interpreting as an Elective Course” (II-B-7) omawiam treści i cele moich autorskich zajęć w formie konwersatorium na studiach pierwszego (opcja *Przekład środowiskowy* od roku akademickiego 2011/2012, 30 godzin dydaktycznych) i drugiego stopnia (fakultet *Tłumaczenie sądowe* od roku

akademickiego 2012/2013, 30 godzin dydaktycznych). Odnośnie do treści zajęć, ważnym zagadnieniem rozważanym przeze mnie na wczesnym etapie planowania zajęć było znalezienie równowagi między komponentem teoretycznym i praktycznym, co wynika z charakterystyki zajęć, które nie miały nosić cech tylko wykładu albo tylko warsztatu. Stąd sugestia, aby po 6-godzinnym wprowadzeniu pojęć przekładu środowiskowego i sądowego (definicji, cech, zagadnień etyki), każdy kolejny blok teoretyczny był uzupełniany ćwiczeniami mającymi na celu uaktywnienie studentów przybliżające ich do rzeczywistych sytuacji (np. tłumaczenie w środowisku medycznym jest podzielone na omówienie teorii (1 godz.) na podstawie zalecanej lektury, a następnie odbywają się ćwiczenia (2 godz.) polegające na odgrywaniu scenek w gabinecie lekarskim). Taki podział prowadzi do refleksji nad profilem studentów. W przypadku *Przekładu środowiskowego* są to studenci, którzy jeszcze nie mają zajęć praktycznych z tłumaczenia ustnego (wszystkie ćwiczenia z ‘tłumaczenia’ bilateralnego są zatem inscenizowane), a w przypadku *Tłumaczenia sądowego* – studenci zarówno specjalizacji ustnej, jak i pisemnej (stąd należy zwrócić uwagę na nierówne szanse studentów wynikające z różnych kompetencji, zwłaszcza na początku kursu). Na podstawie obserwacji postępów studentów obydwu kursów wskazuję, że przy zachowaniu równowagi między zagadnieniami teoretycznymi, technicznymi dotyczącymi tłumaczenia ustnego oraz terminologią charakterystyczną dla danego środowiska, możliwe jest wprowadzenie studentów do tłumaczenia bilateralnego i zniwelowanie różnic między studentami specjalizacji ustnej i pisemnej. Dopełnieniem cyklu jest artykuł pt. „Zawód: tłumacz środowiskowy” (II-B-5), w którym, szkicuję obraz tłumacza środowiskowego funkcjonujący w społeczeństwie polskim XXI w. Materiał badawczy obejmował: wyniki ankiety przeprowadzonej wśród studentów Instytutu Lingwistyki Stosowanej UW na temat ich wiedzy o przekładzie środowiskowym; wybrane przykłady popularnych polskich filmów i seriali; oraz dane z analizy ofert 100 losowo wybranych biur tłumaczeń. Wyniki ankiety wskazują, że zaledwie 9% respondentów deklaruje, że chciałoby wykonywać tłumaczenie środowiskowe (dla porównania, 52% to ewentualni kandydaci do wykonywania tłumaczeń pisemnych, 40% – tłumaczeń konferencyjnych, 34% – tłumaczeń poświadczonych i 3% – tłumaczeń audiowizualnych). Liczby te potwierdzają nieistnienie usług tłumacza środowiskowego w ofercie biur tłumaczeń działających na polskim rynku oraz ukazują obraz tłumacza środowiskowego kreowany przez doświadczenia klientów i adeptów tłumaczenia środowiskowego oraz utrwalany w świadomości widzów). Czynniki te wpływają na niską świadomość studentów odnośnie do możliwych ścieżek rozwoju zawodowego i wskazują na kierunek rozwoju dydaktyki tłumaczenia ustnego.

Artykułem pt. „Virtual Classes as an innovative tool for conference interpreter training” (II-B-12) zapoczątkuję nowy rozdział moich zainteresowań badawczych skupiający się wokół wykorzystania nowoczesnych technologii w dydaktyce tłumaczenia ustnego. Na podstawie badań longitudinalnych obejmujących lata 2013-2018 jako obserwator i uczestnik (w roli nauczyciela przekładu) kilku etapów lekcji wirtualnych: organizacji, przeprowadzenia lekcji i refleksji z perspektywy zarówno uczestniczących studentów, jak i nauczycieli w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego jako jedynej w Polsce jednostce naukowo-dydaktycznej oferującej ten komponent modułu blended learning, wskazuję na efektywność lekcji wirtualnych i ogromną potrzebę rozwijania tej zintegrowanej metody kształcenia.

5.4. Terminologia prawna i prawnicza (II-B-9, II-B-10, II-B-11)

Najnowszym kierunkiem podejmowanych przeze mnie badań jest **terminologia prawna i prawnicza**. W rozdziale pt. „Collocations of Terms in EU Competition Law: A Corpus Analysis of EU English Collocations” (II-B-9) wraz ze współautorkami: dr hab. Łucją Biel i dr Anną Jopek Bosiacką przedstawiamy podstawowe terminy występujące w składającym się z 1,5 mln wyrazów korpusie angielskich terminów z zakresu prawa konkurencji UE, a następnie omawiamy ich kolokacje zidentyfikowane za pomocą Sketch Engine i WordSmith. Analiza wykazała, że obok cech typowych dla kolokacji (takich jak m.in. prozodie semantyczne, rzeczowniki odprzymiotnikowe i odczasownikowe, przymiotniki o konotacji negatywnej), obecne są wariacje frazeologiczne i terminologiczne (m.in. w aspekcie graficznym, ortograficznym i morfologicznym). Dopełnieniem analizy terminologicznej przedstawionej w tym rozdziale jest rozdział pt. „The Glossary of EU English Competition Collocations and Terms” (II-B-10), w którym wraz ze współautorkami: dr hab. Łucją Biel i dr Anną Jopek Bosiacką przedstawiamy glosariusz podstawowych terminów pochodzących z korpusu angielskich terminów z zakresu prawa konkurencji UE wraz z kolokacjami. Celem przygotowania glosariusza było stworzenie przystępnego narzędzia pomocnego dla przedstawicieli zawodów prawniczych i innych zajmujących się w swojej praktyce prawem konkurencji UE oraz sporządzających teksty z dziedziny prawa konkurencji.

Artykułem „Wybrane pojęcia z zakresu zawarcia i unieważnienia małżeństwa w świetle hiszpańskiego *Kodeksu cywilnego* w tłumaczeniu na język polski” (II-B-11) otwieram cykl publikacji zaplanowanych na lata 2020-2021 dotyczących terminologii polskiego i hiszpańskiego języka tekstów prawnych i prawniczych w ujęciu kontrastywnym. W artykule przedstawiam podstawowe pojęcia z zakresu zawarcia i unieważnienia małżeństwa występujące w hiszpańskim *Kodeksie cywilnym*. Omawiam ekwiwalenty tych terminów występujące w polskim *Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym* oraz proponuję ekwiwalenty nieprzystających hiszpańskich terminów prawnych, prezentując ich źródła i sposoby tworzenia. Stworzony przeze mnie glosariusz może stanowić pomoc terminologiczną w pracy tłumacza przysięgłego języka hiszpańskiego.

Ponadto, w ramach badań nad **terminologią prawną i prawniczą** moje osiągnięcia naukowe obejmują redakcję naukową i korektę językową oraz merytoryczną dwujęzycznej hiszpańsko-polskiej monografii (Anna Arciszewska, 2018, *Español jurídico* Warszawa, Wydawnictwo C. H. Beck) poświęconej hiszpańskiej i polskiej terminologii prawnej – w ujęciu teoretycznym (glosariusze) i praktycznym (ćwiczenia).

Należy podkreślić praktyczny wymiar badań przedstawionych w ramach osiągnięć naukowych. Wyniki analiz i zestawienia mają znaczenie dla profesjonalizacji zawodu tłumacza przysięgłego i zwiększenia świadomości tłumaczy sądowych poprzez refleksję nad zasadami etycznymi w tłumaczeniu, a także dla dydaktyki przekładu w świetle rosnącej konieczności kształcenia profesjonalnych tłumaczy środowiskowych i sądowych; ponadto warto wskazać zapotrzebowanie na badania nad przekładem sądowym w aspekcie terminologicznym, których odbiorcami są, oprócz tłumaczy i adeptów zawodu, przedstawiciele zawodów prawniczych i innych.

6. Pozostałe osiągnięcia

6.1 Współpraca krajowa i międzynarodowa

Moje kontakty naukowo-dydaktyczne i organizacyjne z przedstawicielami uniwersytetów w Hiszpanii przyczyniły się do podpisania umów o mobilności edukacyjnej (od roku akademickiego

2018/2019) w ramach programu Erasmus między Instytutem Lingwistyki Stosowanej a Universidad Pontificia de Comillas w Madrycie i Universidad de Alcalá de Henares w Alcalá de Henares.

Moje pobyty stypendialne (program Erasmus+) obejmują przeprowadzenie zajęć na Universitat Autònoma de Barcelona (2017, 2019) i Universidad Pontificia Comillas de Madrid (2019).

Jestem wykonawcą w projekcie „PIK prof. Małgorzaty Tryuk: Seria 5 wykładów wybitnych translatoryków z uniwersytetów niemieckich, austriackich, brytyjskich, hiszpańskich, duńskich lub szwedzkich”, w ramach których organizuję wizytę i wykład *El triángulo de TISP: Formación+Investigación+Práctica=Profesionalización/ The Best Triangle: Training+Research+Practice=Professionalization* prof. Carmen Valero-Garcés z Universidad de Alcalá w Hiszpanii w Instytucie Lingwistyki Stosowanej (11-13.03.2019).

W latach 2016-2018 uczestniczyłam (jako wykonawca) w realizacji międzynarodowego projektu badawczego „Training action for legal practitioners: linguistic skills and translation in EU competition law” (nr ref. HT.4983/SI2.738977), „The Training of National Judges Programme of the European Union”, Komisja Europejska, DG ds. Konkurencji.

Moja działalność na arenie międzynarodowej obejmuje ponadto kontakty w ramach konsorcjów, do których należy Instytut Lingwistyki Stosowanej: EMCI (European Masters in Conference Interpreting), EMT (European Master's in Translation) oraz CIUTI (Conférence Internationale Permanente d'Instituts Universitaires de Traducteurs et Interprètes).

Uczestniczyłam w obradach Konsorcjum EMCI w Ljublanie w Słowenii (05-06.09.2018) oraz kilkakrotnie (w tym po doktoracie w 2011 i 2013) byłam członkiem Komisji Egzaminacyjnej EMCI na Uniwersytecie Lizbońskim (Facultade de Letras da Universidade de Lisboa, FLUL). Dla Konsorcjum EMCI przygotowałam materiał dydaktyczny o tłumaczeniu sądowym pt. *Essentials of Court Interpreting* (<https://www.emcinterpreting.org/resources/theory-interpreting/essentials-court-interpreting-agnieszka-biernacka-institute-applied-linguistics-university-warsaw>) (06.2017). Od 2016 regularnie przygotowuję audiowizualne materiały dydaktyczne do Speech Repository DG SCIC.

Jako przedstawiciel Instytutu Lingwistyki Stosowanej uczestniczyłam w obradach Siódmej Konferencji European Master's in Translation (7th European Master's in Translation conference) *Rethinking lifelong translator training* w Brukseli (13.09.2013).

Na Walnym Zgromadzeniu Konsorcjum CIUTI (GA CIUTI) wystąpiłam z referatem pt. “Institute of Applied Linguistics, University of Warsaw: the oldest translator/interpreter training institution in Poland”, prezentując Instytut Lingwistyki Stosowanej jako nowoprzyjętego członka Konsorcjum, ZHAW Zurich University of Applied Sciences, School of Applied Linguistics, IUED Institute of Translation and Interpreting, Winterthur, Szwajcaria (30-31.05.2017).

W ramach mojej współpracy krajowej i międzynarodowej, na zaproszenie Izby Tłumaczy Republiki Czeskiej w Pradze przeprowadziłam warsztaty pt. „Etyka tłumacza sądowego” dla tłumaczy przysięgłych języka czeskiego i hiszpańskiego (05.2012) oraz szkolenie pt. „Język hiszpański w tłumaczeniu konsekwentnym i a vista” na zaproszenie Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich (12.2011).

Jestem członkiem międzynarodowych: Asociación Española de Lingüística Aplicada (AESLA) i The European Society for Translation Studies (EST) i krajowych organizacji naukowych i zawodowych: Polskiego Stowarzyszenia Hispanistów (PSH) i Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych (TEPIS). W ramach współpracy z TEPISem, uczestniczyłam w pracach Międzyinstytucjonalnego Komitetu Redakcyjnego *Kodeksu Zawodowego Tłumacza Przysięgłego* (2018) jako konsultant ds. etyki i tłumaczenia ustnego.

Jestem kierownikiem i wykonawcą (wraz z Prezes STPJM dr Aleksandrą Kalatą-Zawłocką) projektu non-profit „Zintegrowane podejście do przekładu bilateralnego dla języków fonicznych i migowych – Integrated Approach to Spoken and Sign Language Interpreting (IASSLI)” (2018-2020), którego celem jest wspieranie kształcenia ustawicznego tłumaczy polskiego języka migowego poprzez zaimplementowanie wiedzy o strategiach i technikach w tłumaczeniu bilateralnym języków fonicznych. W ramach projektu przeprowadziłam 3 szkolenia; zaplanowana jest publikacja 3 artykułów naukowych w latach 2019-2020.

W ramach współpracy z Instytutem Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego wykonałam recenzję wydawniczą tomu monograficznego *Traducción al polaco de textos españoles especializados: problemas, retos y soluciones* (Edyta Waluch de la Torre, Katarzyna Popek-Bernat, Aleksandra Jackiewicz (red.)), Warszawa: Muzeum Historii Polskiego Ruchu Robotniczego, 2019, ISBN 978-83-65911-23-0).

Współpracowałam z Estońską Radą ds. Badań Naukowych (Estonian Research Council, Archimedes Foundation) jako recenzent zewnętrzny złożonego projektu (2011).

Ponadto jestem członkiem zespołu redakcyjnego (jako redaktor tematyczny i recenzent) czasopisma „Lingua Legis” (od 2015) oraz członkiem komitetu redakcyjnego serii wydawniczej „Multilingual Applied Linguistics. Wielojęzyczna Lingwistyka Stosowana” (od 2016), Instytut Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Warszawski.

6.2 Dydaktyka i organizacja

Za moje główne osiągnięcie dydaktyczne i organizacyjne uważam pełnienie funkcji kierownika Interdyscyplinarnego Podyplomowego Studium Kształcenia Tłumaczy (IPSKT) w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego (od 01.07.2011), wsparte moim doświadczeniem jako Koordynatora Sekcji Hiszpańskiej tegoż Studium (od 01.09.2008). Na piastowanym stanowisku corocznie organizuję, koordynuję i prowadzę rekrutację nowych słuchaczy, prowadzę zajęcia (*Warsztaty przekładowe*, *Metodologia przekładu prawniczego*), koordynuję i planuję pracę 53 wykładowców w 6 sekcjach językowych oraz czuwam nad stroną merytoryczną i realizacją programu studiów. Przewodniczę pięcioosobowej eksperckiej Radzie Programowej IPSKT – w okresie sprawowania funkcji kierownika IPSKT zaproponowałam i wdrożyłam następujące innowacje mające na celu przystosowanie studiów do zmian zachodzących na rynku tłumaczeń specjalistycznych: wprowadzenie przedmiotu *Warsztaty przekładowe z wykorzystaniem komputerowych narzędzi wspomagających tłumaczenie CAT* oraz zintegrowanie dwóch dotychczasowych przedmiotów (*Etyka* oraz *Translatoryka*) w jeden – *Tłumaczenie poświadczone*.

W Instytucie Lingwistyki Stosowanej prowadzę ponadto zajęcia na różnych typach studiów: na studiach stacjonarnych (opcja *Przekład środowiskowy*, mój autorski fakultet *Tłumaczenie sądowe*, *Tłumaczenie simultaniczne* i *Tłumaczenie konsekwentne* – w zakresie języka hiszpańskiego; ponadto, prowadziłam zajęcia z zakresu translatoryki hiszpańskiej (*Literatura w przekładzie*) i praktycznej nauki języka angielskiego (*Warsztaty językowe*, *Warsztaty językowo-tłumaczeniowe*), a także *Proseminarium* i *seminarium licencjackie* (w zakresie języka angielskiego i języka hiszpańskiego)); na studiach niestacjonarnych (w sekcji angielskiej: *Tłumaczenie konsekwentne*, *Proseminarium magisterskie* i *Seminarium magisterskie*, a wcześniej – *Tłumaczenie tekstów specjalistycznych o tematyce prawnej i prawniczej*); na studiach podyplomowych prowadzonych w ramach grantu Komisji Europejskiej – European Masters in Conference Interpreting (EMCI): *Teoria przekładu ustnego*,

Notacja w przekładzie konsekutywnym, Przekład konferencyjny konsekutywny (język hiszpański), Teoria przekładu ustnego oraz Etyka w tłumaczeniu ustnym.

Od 2013 aktywnie uczestniczę w organizowaniu i prowadzeniu lekcji wirtualnych (Virtual Classes) w Instytucie Lingwistyki Stosowanej dla studentów przekładu konferencyjnego studiów magisterskich i studentów EMCI. Są to unikatowe w skali Polski zajęcia z tłumaczenia konferencyjnego w module *blended learning* (6-11 lekcji w roku akademickim z tłumaczami Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego oraz w ramach współpracy z partnerskimi ośrodkami należącymi do EMCI).

Uczestniczyłam w pracach związanych z przygotowaniem wniosków aplikacyjnych do konsorcjum EMT (2013, 2018) oraz CIUTI (2015), a także przygotowaniem informacji o Instytucie Lingwistyki Stosowanej dla celów przeglądu śródkresowego konsorcjum EMT (12.2016-01.2017).

Byłam członkiem Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego (2013-2017).

Uczestniczyłam w pracach Komisji Rektorskiej ds. Programów Studiów Podyplomowych UW, w ramach której dokonano oceny programów studiów podyplomowych na Uniwersytecie Warszawskim (2012).

Byłam członkiem Komisji ds. Dostosowania Programów Kształcenia do Wymagań Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Instytut Lingwistyki Stosowanej (2011-2012).

Jestem przedstawicielem pracowników niesamodzielnych w Radzie Naukowej Instytutu Lingwistyki Stosowanej (od 02.2018).

Jednym z aspektów mojej działalności dydaktycznej jest, w ramach moich zadań w Komitetach Organizacyjnych, przygotowanie studentów sekcji ustnej do tłumaczenia kabinowego na trzech międzynarodowych konferencjach organizowanych przez Instytut Lingwistyki Stosowanej i Komisję Europejską:

1. *Translating Europe Workshop: The changing profile of the translator profession: technology, competences and fit-for-market training* (23-24.05.2018);
2. *Translating Europe Workshop: Forum on New Translation Technologies: How to Link Productivity and Quality* (12.12.2016);
3. *Translating Europe Workshop: Forum on Quality in Legal Translation* (06.06.2016).

Ponadto byłam członkiem Komitetu Organizacyjnego konferencji międzynarodowej *Legal English: Lingua Franca and Translation in EU Competition Law* w ramach projektu *Training Action for Legal Practitioners: Linguistic Skills and Translation in EU Competition Law*, finansowanego przez Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji przy Komisji Europejskiej, Instytut Lingwistyki Stosowanej (01.12.2017).

Przewodniczyłam sesjom na konferencjach:

1. Sesja *Translatoryka i dydaktyka przekładu*, III Interdyscyplinarna Konferencja Wydziału Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Warszawski (5-6.04.2018);
2. Sesja *Court Interpreting*, Conference Critical Link 8, Heriot-Watt University, Edynburg, Zjednoczone Królestwo (29.06-01.07.2016).

W Instytucie Lingwistyki Stosowanej zorganizowałam sesję „Tłumaczenie sądowe. Inscenizacja rozprawy sądowej z udziałem tłumacza” z udziałem przedstawicieli TEPISu, (17.05.2016).

Ponadto, **jestem promotorem 20 prac magisterskich i 54 prac licencjackich** oraz recenzentem 7 prac magisterskich i 25 prac licencjackich, a 343 razy sprawowałam funkcję przewodniczącej komisji na egzaminach dyplomowych licencjackich i magisterskich.

6.3 Popularyzacja

Jednym z aspektów mojej działalności popularyzatorskiej w zakresie przekładu środowiskowego i tłumaczenia konferencyjnego jest uczestnictwo w Festiwalach Nauki na Uniwersytecie Warszawskim:

1. 24.09.2018 – wykłady i warsztaty pt. „Tłumaczenie symultaniczne (język hiszpański – język polski): słucham, rozumiem, mówię!”, XXII Festiwal Nauki, funkcja: autor i prowadząca
2. 23.09.2013 – wykłady i warsztaty pt. „Przekład środowiskowy: od tłumacza naturalnego do tłumacza profesjonalnego”, XVII Festiwal Nauki, funkcja: autor i prowadząca
3. 23.09.2013 – warsztaty pt. „Tłumaczenie ustne. Od egipskich hieroglifów do tłumaczenia na odległość, czyli o najstarszym zawodzie świata”, XVII Festiwal Nauki, funkcja: współprowadząca warsztaty w sekcji hiszpańskiej.

Ponadto, wzięłam udział w Panelu Tłumaczy-Ekspertów, uczestnicząc w Debacie z okazji obchodów Europejskiego Dnia języków 2017 na zaproszenie Prezydenta Miasta Częstochowy, Urząd Miasta Częstochowa (26.09.2017).

6.4 Pozostała działalność

Moja aktywna obecność na rynku tłumaczeniowym ma olbrzymie znaczenie dla prowadzonej przeze mnie działalności naukowo-dydaktycznej. Od 1998 r. wykonuję tłumaczenia ustne i pisemne w zakresie języka hiszpańskiego i angielskiego. W 2003 r. uzyskałam uprawnienia do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego języka hiszpańskiego (nr TP/1976/05). Jako tłumacz przysięgły wykonuję tłumaczenia pisemne i ustne dla sądów, prokuratury, policji, organów administracji publicznej oraz innych instytucji państwowych w Polsce, a także podmiotów prywatnych w Polsce i w Hiszpanii.

Bibliografia

- Atkinson J. Maxwell, and Paul Drew. 1979. *Order in Court. The Organisation of Verbal Interaction in Judicial Settings*. Atlantic Highlands, New Jersey: Humanities Press.
- Garfinkel Harold. 1967. *Studies in Ethnomethodology*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Gergen Kenneth J. 1991. *The Saturated Self. Dilemmas of Identity in Contemporary Life*. New York: Basic Books.
- Giddens Anthony. 1991. *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press Ltd.
- Goffman Erving. 1956. *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York: Doubleday.
- Goffman Erving. 1967. *Interaction Ritual – Essays on Face-to-Face Behavior*. Garden City, New York: Doubleday.
- Hale Sandra. 2004. *The discourse of court interpreting. Discourse practices of the law, the witness and the interpreter*. Amsterdam/Philadelphia: J. Benjamins.
- Heffer Chris. 2005. *The Language of Jury Trial. A Corpus-Aided Analysis of Legal-Lay Discourse*. New York/Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Sacks Harvey, Emanuel Schegloff, and Gail Jefferson. 1974. “A Simplest Systematics for the Organization of Turn-taking for Conversation.” *Language* 50: 696–735.
- Schegloff Emanuel. 1990. “On the organization of sequences as a source of “coherence” in talk in interaction.” In *Conversational Organisation and its Development*, edited by Bruce Dorval, 51–77. Norwood, New Jersey: Ablex, 51–77.
- Schegloff Emanuel. 1991. “Issues of relevance for discourse analysis: Contingency in action, interaction and co-participant context.” In *Computational and Conversational Discourse*, edited by Eduard H. Hovy and Donia R. Scott, 3–35. Berlin: Springer-Verlag.
- Schegloff Emanuel. 2007. *Sequence Organisation in Interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schegloff Emanuel, Harvey Sacks, and Gail Jefferson. 1977. “The preference for self-correction in the organization of repair in conversation.” *Language* 53: 361–382.
- Wadensjö Cecilia. 1998. *Interpreting as Interaction*. London and New York: Longman.